

розпорядженні місцевої влади, підвищення фіскальної ролі місцевих податків і зборів;

— запровадження програмно-цільового методу складання і виконання місцевих бюджетів, перехід до середньострокового бюджетного планування і складання трьохрічних місцевих бюджетів, що необхідно для фінансового забезпечення розвитку об'єднаних територіальних громад;

— повне фінансове забезпечення видатків місцевих бюджетів на виконання державних повноважень шляхом застосування у розрахунках обсягів міжбюджетних трансфертів державних соціальних стандартів і фінансових нормативів бюджетної забезпеченості.

**Дем'янишин Василь**

*Д.е.н., професор, професор кафедри фінансів ім. С.І. Юрія  
Тернопільського національного економічного університету*

### **ДІАЛЕКТИЧНЕ ПОЄДНАННЯ НАУКОВОГО, ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ТА ЖИТТЄВО-ЦІННІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ОСОБІ ПРОФЕСОРА С.І. ЮРІЯ**

У листопаді 2015 р. виповнилося 3 роки з того часу, коли відійшов у вічність видатний український вчений у галузі економіки, відомий в Україні й далеко за її межами, визнаний фахівець із проблем фінансової теорії, методології фінансової науки та практики, засновник і лідер тернопільської наукової школи фінансів, грошового обігу і кредиту Сергій Ілліч Юрій.

Життєвий шлях С.І. Юрія – це шлях постійної праці і боротьби талановитої й мудрої людини, яка вміє визначити мету свого поступу, мобілізувати силу, енергію і вибрати оптимальне рішення для її досягнення, залишаючи на пройденій дорозі добрий слід. Його вчителі та наставники, студенти й аспіранти, магістри і співробітники, працівники органів державної влади, управління і місцевого самоврядування, колеги і друзі знають ювіляра як досвідченого, вимогливого, справедливого, чуйного, авторитетного керівника та вченого, здатного згуртувати, запалити енергією і повести за собою колектив. Для молодого покоління він – взірець

висококваліфікованого спеціаліста і педагога, наставника і порадника, вмілого керівника, який дуже добре знає свою роботу, бачить перспективу, реально може оцінити здібності кожного, вміє вимагати і допомагати тим, хто цього потребує; для товаришів – добрий порадник, для друзів – надійна опора і плече, яке він підставляє не вагаючись. Всі вони із Сергієм Іллічем ділилися радістю та смутком, проблемами, а він кожному давав розраду, допомагав, підтримував.

За 37 років роботи у ТНЕУ він пройшов шлях від викладача до професора, завідувача кафедри фінансів, міжнародних фінансів, директора інституту фінансів, ректора Тернопільського національного економічного університету.

Найвищих творчих здобутків Сергій Ілліч досяг за роки незалежності України, зокрема, він організував видання періодичних збірників наукових праць професорсько-викладацького складу та аспірантів, навчальних посібників і підручників, опублікував цикл наукових статей, організував проведення та виступав на наукових та науково-практичних конференціях міжнародного, державного та регіонального рівнів із проблем реформування фінансової системи України в умовах ринкових та демократичних трансформацій.

Будучи керівником вищого навчального закладу, він докладав багато зусиль для згуртування колективу, спрямування його творчого ентузіазму на удосконалення навчально-виховного процесу, активізації науково-дослідної роботи, зростання авторитету та іміджу навчального закладу, перетворення його у потужний осередок науки та освіти міжнародного рівня. Усі свої сили та енергію Сергій Ілліч спрямовував на зростання престижу університету, формування якісного складу науково-педагогічних працівників, зміцнення матеріально-технічної бази, створення сучасної ефективної системи фінансового забезпечення діяльності вищого навчального закладу.

Постійна праця принесла гідні плоди. ТНЕУ продовжував розбудовуватися, були відкриті нові спеціальності, яких потребувала держава, зміцнився міжнародний авторитет університету. Завдяки вміло організованій і проведеній С.І. Юрієм відповідній роботі згідно з Указом Президента України університету був наданий статус національного. Важливим аспектом світового визнання досягнень ректорату та професорсько-викладацького складу ТНЕУ стало

приєднання вищого навчального закладу до світової університетської спільноти і підписання ректором Великої хартії університетів.

С.І. Юрій є відомою особистістю у науковому світі. Його перу належить більше 200 наукових і науково-методичних праць з економічних питань, серед яких основне місце займають проблеми фінансів у ринкових відносинах на глобальному, макроекономічному та мікроекономічному рівнях, актуальні проблеми міжнародних фінансів, бюджету і бюджетного процесу. Він був засновником і керівником наукової школи «Фінанси, грошовий обіг і кредит», в рамках якої працювали 12 докторів, 55 кандидатів, десятки аспірантів і викладачів та сотні студентів, автором 16 монографій, 9 навчальних посібників та 9 підручників, керівником і розробником 10 наукових тем державного значення. Популярними й такими, що користуються особливим попитом серед студентів, аспірантів і науковців стали видані за його редакцією підручники «Фінанси», «Казначейська система», «Соціальне страхування», «Бюджетна система», «Економічна теорія: політична економія», монографія «Економічні проблеми XXI століття: міжнародний та український виміри». Дуже цінними є двохтомне видання за участю С.І. Юрія Економічного енциклопедичного словника, який разом із трьохтомним виданням Економічної енциклопедії в Україні не мають рівних.

Серед наукових здобутків С.І. Юрія є багато таких, які він започаткував і заслужено їм можна надати статус «вперше». Так, проф. С.І. Юрій разом з однодумцями вперше в Україні розробили програму навчальної дисципліни «Бюджетна система» і у 2000 р. видали відповідний навчальний посібник [1], який став базовим для підручників «Бюджетна система», що видавалися у послідуючих роках всіма іншими авторами в Україні.

Вперше в Україні у 2001 р. С.І. Юрій та інші науковці опублікували монографію «Антологія бюджетного механізму», у якій було розвинуто теорію бюджету держави та бюджетного механізму. Головною метою роботи було сприяння формування єдиного розуміння фундаментальних підвалин теорії і практики фінансів для конструювання фінансової доктрини держави [8, с. 8].

У 2008 р. також вперше в Україні колектив авторів кафедри фінансів ТНЕУ, очолюваний проф. С.І. Юрієм, опублікував підручник «Фінанси» [2] відповідно до нової програми даної дисципліни, який у 2012 р. було перевидано видавництвом «Знання» [3]. Даний

підручник став базовим для вищих навчальних закладів України, він по нинішній день користується великою популярністю серед студентів та наукової громадськості держави. Авторам вдалося упорядкувати дискусію стосовно сутності фінансів та форм їхнього вияву, розробити нові концептуальні підходи до трактування окремих фінансових категорій, а також визначення ролі фінансів в соціально-економічному розвитку суспільства.

Класичним стало трьохтомне видання «Фінансова думка України» [4; 5; 6; 7], авторами якого є С.І. Юрій, В.М. Федосов, С.В. Львовичкін, П.І. Юхименко. У цій оригінальній праці розкрито теоретико-методологічні засади фінансової думки, висвітлено питання становлення і розвитку фінансової науки від найдавніших часів до сьогодення, з'ясовано особливості формування національної фінансової науки, інституційні засади фінансової думки. Колектив авторів порушив маловивчені і дискусійні питання теорії фінансів, розкрив концептуальні засади сучасної світової та вітчизняної фінансової науки і практики, розмаїття наукових течій, підходів і методів. Ця праця стала своєрідною атестацією зрілості вітчизняної фінансової науки на етапі її відродження на початку третього тисячоліття.

Під безпосереднім керівництвом Сергія Ілліча біля 30 здобувачів захистили кандидатські дисертації і 10 – докторські. Десятки сьогоденішніх вчених завдячують йому за об'єктивну оцінку їхніх наукових здобутків під час опонування на захисті докторських і кандидатських дисертацій, рецензування монографій, наукових збірників, підручників і навчальних посібників.

Сергій Ілліч завжди охоче ділився своїм життєвим досвідом з ученими і практиками, молодими викладачами, аспірантами, докторантами, керівниками підрозділів університету та інших навчальних закладів України. Його часто запрошували для читання лекцій, обміну досвідом до вищих навчальних закладів країни, до нього приїжджали за допомогою, порадами та консультаціями. Для всіх він знаходив необхідний час, вмів уважно вислухати, порадити, допомогти.

Завжди С.І. Юрій перебував у творчому і науковому піднесенні. У науково-популярних виданнях «Хто є хто в Україні», «Світло у вікнах: Життя видатних людей» та інших серед парламентарів, урядовців, політиків, суддів, дипломатів, науковців України С.І. Юрію, як неординарній особистості, чиї здобутки збагатили вітчизняну науку,

набули загального визнання, відведено належне місце. Його приклад цілеспрямованості і бажанні творити добро, рухатися вперед до майбутнього, шукати істину та своє місце у житті гідний для наслідування майбутніми поколіннями.

Усі, кому пощастило працювати з цією талановитою людиною, поважають і люблять його не лише за високий професіоналізм, а й за вміння бути мудрим і наполегливим, вимогливим і тактовним, принциповим і шанобливим, суворим і поблажливим одночасно. Саме таким залишився у нашій пам'яті С.І. Юрій, в особі якого діалектично поєдналися науковий, організаторський та життєво-ціннісний потенціал.

#### **Література:**

1. Бюджетна система України: навч. посіб. / [С.І. Юрій, Й.М. Бескид, В.Г. Дем'янишин та ін.]; під ред. Юрія С.І., Бескида Й.М. – К.: НІОС, 2000. – 400 с.
2. Фінанси: підруч. / [С.І. Юрій, В.М. Федосов, Л.М. Алексеєнко, В.Г. Дем'янишин та ін.]; за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
3. Фінанси: підруч. / [С.І. Юрій, В.М. Федосов, Л.М. Алексеєнко, В.Г. Дем'янишин та ін.]; за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – друге видання перероблене і доповнене, К.: Знання, 2012 – 687 с.
4. Фінансова думка України: енциклоп.: у 3-х т., т. 2 / С.В. Львовчкін, В.М. Федосов, С.І. Юрій, П.І. Юхименко; за наук. ред. В.М. Федосова. – К.: Кондор, 2010. – 584 с.
5. Фінансова думка України: монограф.: у 3-х т., т. 1 / П.І. Юхименко, С.В. Львовчкін, В.М. Федосов, С.І. Юрій; за наук. ред. В.М. Федосова. – К.: Кондор, 2010. – 687 с.
6. Фінансова думка України: у 3-х т. Т. 3: Хрестоматія. ч. 2 / С.І. Юрій, С.В. Львовчкін, В.М. Федосов, П.І. Юхименко; за наук. ред. В.М. Федосова. – К.: Кондор, 2010. – 734 с.
7. Фінансова думка України: у 3-х т. Т. 3: Хрестоматія. ч. 1 / С.І. Юрій, С.В. Львовчкін, В.М. Федосов, П.І. Юхименко; за наук. ред. В.М. Федосова. – К.: Кондор, 2010. – 471 с.
8. Юрій С.І. Антологія бюджетного механізму: монографія / С.І. Юрій, В.Г. Дем'янишин, Я.М. Буздуган. – Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 250 с.